

Знаходження потерпілих у стані наркотичного сп'яніння у разі підвищує їхню віктимність. У такому стані неповнолітнього легше направити на скоєння злочину, порушити у ньому почуття заздрощів, помсти тощо.

У стані наркотичного сп'яніння здатність протистояти сторонньому впливу, контролювати власні вчинки зникає. Перебування у стані наркотичного сп'яніння підвищує віктимність наркоманів, вони втрачають можливість адекватно реагувати на те, що відбувається.

Саме розуміння віктимності наркоманів як неминучого явища, як певної поведінки та способу життя, що викликають підвищений інтерес з боку потенційних злочинців, відкриває можливості для віктимологічного попередження наркотизму.

Жертва у стані наркотичного сп'яніння провокує скоєння кримінального правопорушення, відбувається підвищена кримінальна активність жертви, яка може перероджуватись у злочинця, вчиняючи злочин задля дози наркотичних засобів. Це особлива модель жертви у віктимології – активована чи віктимогенна жертва кримінального правопорушення.

Список використаних джерел

1. Антинаркотична профілактика: навч. посіб. / В. В. Черней, О. М. Стрільців, Е. В. Расюк та ін.; за ред. В. В. Чернея. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2013. 180 с.

2. Гундза Д. В. Віктимологічна профілактика наркоманії. Віктимологічна профілактика окремих видів злочинів: матеріали кругл. ст. (Київ, 29 квіт. 2014 р.). Київ, 2014. С. 179–181.

Величенко Лілія Олексіївна,
ад'юнкт відділу докторантури
та ад'юнктури Національної академії
внутрішніх справ

ПОЛІЦІЯ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАПОБІГАННЯ НЕЗАКОННОМУ ПОВОДЖЕННЮ ЗІ ЗБРОЄЮ, БОЙОВИМИ ПРИПАСАМИ ТА ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ

Анотація. Особливістю сучасного періоду розбудови правової та демократичної України є те, що все більшої небезпеки та поширеності набуває злочинність, яка спрямована проти національної безпеки держави, нормального функціонування інститутів країни, життя, здоров'я, особистої недоторканності людини. Найбільшу загрозу наразі несе повномасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України, оскільки злочинність у такі часи збільшується та стає менш контрольованою, особливо якщо вона тісно пов'язана із незаконним поведінням зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами. Саме тому виникає необхідність у ефективних заходах запобігання та протидії зазначеному явищу.

Ключові слова: протидія, злочин, обіг зброї, заходи запобігання.

Summary: A feature of the modern period of the development of a legal and democratic Ukraine is that crime, which is directed against the national security of the state, the normal functioning of the country's institutions, life, health, and personal integrity of a person, is becoming more and more dangerous and widespread. The biggest threat at the moment is a full-scale armed aggression by the Russian Federation against Ukraine, as crime in such times increases and becomes less controlled, especially if it is closely related to the illegal handling of weapons, munitions and explosives. That is why there is a need for effective measures to prevent and counter this phenomenon.

Keywords: counteraction, crime, arms trafficking, prevention measures.

Основним реалізатором функції запобігання незаконному поводженню зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами є органи Національної поліції України. Правовою основою діяльності підрозділів Національної поліції, пов'язаної з протидією та запобіганням злочинам, у тому числі і незаконному обігу зброї є Конституція України, закони України «Про Національну поліцію» та «Про оперативно-розшукову діяльність», Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси України тощо.

Так, п. 1 ст. 23 законом України «Про Національну поліцію» визначено, що поліція відповідно до покладених на неї завдань здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень. Згідно ст. 2 цього ж закону одним із основних завдань поліції є надання поліцейських послуг у сфері протидії злочинності. Крім того, поліція застосовує в межах своєї компетенції згідно п. 2 ст. 30 поліцейські превентивні заходи, задля охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення [1].

Основним суб'єктом діяльності із запобігання незаконного обігу зброї, в структурі НП України є підрозділи із протидії незаконному обігу зброї та вибухівки і розкриття злочинів, учинених із їх застосуванням, які є у складі Департаменту карного розшуку.

Відповідно до п. 1 та п. 5 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, зобов'язані:

– уживати необхідних оперативно-розшукових заходів щодо попередження, своєчасного виявлення й припинення злочинів та викриття причин і умов, які сприяють учиненню злочинів, здійснювати профілактику правопорушень;

– здійснювати взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами, в тому числі відповідними органами іноземних держав та міжнародних антитерористичних організацій, з метою швидкого і повного попередження, виявлення та припинення кримінальних правопорушень [2].

До найважливіших профілактичних заходів незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, відносять спеціальні операції під назвою «Зброя» та «Вибухівка», які щорічно проводяться підрозділами Національної поліції України та інші правоохоронними органами. Зазначені спеціальні операції проводяться як профілактичні заходи, які мають на меті виявлення осіб, що незаконно поводяться зі зброєю та місць її збуту.

Кожного року в різних регіонах України виявляють значну кількість так званих «схронів» незаконної зброї, яка могла б бути знаряддям вчинення злочинів проти основ національної безпеки, життя та здоров'я особи, власності, громадського порядку та моральності тощо.

До прикладу, у лютому 2021 року співробітники карного розшуку поліції Донецької області виявили величезну схованку зі зброєю в закинутій будівлі на території Приморського району Маріуполя. Там знайшли понад 1600 гранат РГД-5 та Ф-1, 2000 освітлювальних ракет, 1060 запалів УЗРГМ, 2 крупнокаліберних стволи, 61 пістолет Макарова, а також 124 ящика патронів калібру 7,62 та 14,5 [3].

Наприкінці липня 2022 року СБУ затримала торговця зброєю та виявила схрон із засобами ураження на Запоріжжі. У результаті спецоперації затримано торговця зброєю, який намагався нелегально збути партію вибухових речовин, зокрема, тротилу. За інформацією СБУ, бойові засоби ураження він приховано зберігав за місцем проживання у Запоріжжі. Своїх клієнтів підшукував через особисті зв'язки, у тому числі серед представників кримінальних кіл. Крім того, в ході проведення подальших слідчо-оперативних дій співробітники СБУ встановили місцезнаходження схрону зі зброєю, боєприпасами та вибухівкою. Серед вилученого – понад 5 кг тротилу і пластиду, а також реактивна протитанкова граната РПП-22 [4].

Цілком очевидно, що наразі величезна кількість зброї знаходиться на руках у злочинців, адже обіг незаконної зброї, бойових припасів, вибухових матеріалів та речовин з тимчасово окупованих територій нашої держави стає дедалі більше безконтрольним. Потрібно враховувати, що чим більший незаконний обіг зазначених предметів, тим більше вчиняються злочини з їх використанням. В цьому і є найбільша суспільна небезпечність вказаних кримінальних правопорушень, адже вони мають високий рівень негативних наслідків. Саме тому, запобігання злочинам пов'язаними з незаконним погодженням зі зброєю має особливе значення для зміцнення держави та забезпечення безпеки громадян.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII.. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>

3. Поліція знайшла величезну схованку зі зброєю в колишньому дитячому таборі біля Волновахи. LB.ua дорослий погляд на світ. 2021. URL: https://lb.ua/society/2021/02/04/476914_politsiya_znayshla_velicheznyi_shron_zi.html.

4. СБУ затримала торговця зброєю та виявила схрон із засобами ураження на Запоріжжі. LB.ua дорослий погляд на світ. 2022. URL: https://lb.ua/society/2022/07/30/524793_sbu_zatrimala_torgovtsya_zbroieyu.html.

Гарасим Павло Станіславович,
докторант Національного університету
«Львівська політехніка», кандидат
юридичних наук;
Дучимінська Леся Миронівна,
начальник управління контрольно-
перевірочної роботи Головного управління
Пенсійного фонду України у Волинській
області

ДЕЯКІ ПРАВОВІ ПРОГАЛИНИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ЗДІЙСНЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ В УКРАЇНІ ТА РОСІЙСЬКІЙ ФЕДЕРАЦІЇ

У даній роботі, виходячи з отриманих результатів дослідження, визначено основні існуючі у зв'язку з цим проблеми та запропоновано науково обґрунтовані шляхи її вирішення.

Ключові слова: військовополонений; правовий статус; міжнародне право; сфера виконання покарань; право обмеження; спеціальні установи для військовополонених; громадський контроль.

In this work, based on the obtained research results, the main problems existing in this connection are defined and scientifically based ways of solving them are proposed.

Keywords: prisoner of war; Legal Status; international law; the scope of execution of punishments; right of limitation; special institutions for prisoners of war; public control.

Враховуючи, що деякі міжнародно-правові акти, щостосуються здійснення громадського контролюсфері виконання покарань, є частиною національного законодавства як нашої держави (ст. 9 Конституції України), так і РФ (ратифіковані, укладені, підписані тощо) [1], ці суб'єкти міжнародних відносин зобов'язані на практиці у повній мірі дотримуватись і забезпечувати реалізацію прав, законних інтересів і свобод військовополонених.

Як з цього приводу зазначено у Женевській Конвенції, військовополоненим вважається особа, яка потрапила в полон до супротивника та належить до однієї з тих категорій, що визначені в ст.